

קביעות

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' חיי שרה-תולדות תשפ"ב • גליון 592

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע או"ח		סדר טהרות • מכשירין זבין		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	כא חשון	ה	י-יא	קסח
ה	כב חשון	ו	א-ב	קסח-ט
ו	כג חשון	ז	ג-ד	קסט-ע
שב"ק חיי שרה				
ה	ג-ה	ו	ה-ו	קע
א	כה חשון	ז	ז-ח	קע
ב	כו חשון	א	א-ב	קע
ג	כז חשון	א	ג-ד	קע

עיון במשנה

שבעה משקין לענין טומאה / מסכת מכשירין פ"ו מ"ד

שבעה משקין הן. הטל והמים, היין והשמן, והדם, והחלב, ודבש דבורים.

במשנה כאן נמנו שבעת המשקים שמכשירים אוכל לקבל טומאה, ושאר משקים, כגון מי פירות, אינם מכשירים אוכלים.

ונחלקו הרמב"ם והראב"ד לענין קבלת טומאה של המשקים עצמם, שהרמב"ם (פיהמ"ש כאן, הל' טומאת אוכלין פ"א ה"ד) כתב שרק אותם שבעה משקים מקבלים טומאה, ושאר משקים אינם מקבלים טומאה כלל, שכל שאין עליו שם משקה, אין לו טומאת משקין, וגם טומאת אוכלין אין לו, שהרי אינו אוכל, ולכן אינו מקבל טומאה כל עיקר.

אמנם הראב"ד (שם) סובר שאף שאר משקים מקבלים טומאה - כל שאינו זיעה בעלמא - וכן דעת הר"ש (לעיל פ"ב מ"ג). והאריכו האחרונים (עי' ספר המפתח ברמב"ם פרנקל) לדון בדעת הראב"ד אם כוונתו שאר משקים מקבלים טומאה מדין טומאת משקין, שרק לענין הכשר צריך שם משקה אבל לענין טומאת משקין כל שהוא לח ונוזל, מקבל טומאה מדין טומאת משקין, או שמא מודה הראב"ד שכל שאין עליו שם משקה לענין הכשר, אין עליו שם משקה גם לענין טומאת משקין, ושאר משקים אינם מקבלים טומאה מדין טומאת משקין אלא מדין טומאת אוכלין.

ונפקא מינה להרבה דינים, כגון שיעור לקבל טומאה, שאוכלין מקבלים טומאה ומטמאים אחרים רק בכביצה, [ולדעת רש"י מיטמאים בכל שהוא אבל מטמאים אחרים רק בכביצה], ואילו משקין מיטמאים ומטמאים בכל שהוא, ולכן אם שאר משקים דינם כאוכל, אינם מיטמאים ומטמאים אלא בכביצה, אבל אם דינם כמשקה, מיטמאים ומטמאים בכל שהוא.

הקדמה למסכת זבים

דין זב וטהרתו

אדם הרואה שתי ראיות של זוב, ביום אחד או ביומיים, נעשה אב הטומאה של 'זב', וצריך לספור שבעה ימים רצופים נקיים מראיית זוב, ואם ראה זוב באחד הימים, ואפילו ביום השביעי, חייב לספור שבעה ימים נקיים חדשים. [אבל אם ראה קרי באחד מהשבעה נקיים, אותו יום בלבד אינו עולה לשבעה נקיים, וצריך לספור עוד יום נקי כנגדו, אבל אינו צריך להתחיל שבעה ימים חדשים].

ביום השביעי טובל במים חיים, דהיינו מי מעיין דוקא ואינו מועיל טבילה במקוה של מי גשמים, ואם לא ראה זוב עד סוף היום, אותה טבילה עשאתו טבול יום מהשעה שטבל, [דהיינו שהוא טהור לענין חולין ומעשר שני, ואסור רק באכילת תרומה וקדשים, וגם מטמאם במגע ולכן אסור לו גם ליגע בהם], ובהערב שמש הוא טהור לגמרי.

הרואה שלש ראיות של זוב, נקרא 'זב גמור', וחייב בכל מה שחייב הרואה שתי ראיות, ועוד חייב להביא קרבנות למחרת טבילתו, שני תורים או שני בני יונה, אחד לעולה ואחד

בפתח השער

כל אחד ומטרתו שלו!

כל אדם ירד לעולם בשביל מטרה אחרת. מטרה שנועדה אך ורק בשבילו. מטלה שרק הוא יכול לבצע.

ספור שארע בהקשר לזה, והתפרסם לפני 20 שנה:

יהודי נסע לגור בצרפת. מקום מגוריו היה נדח וריק כמעט מיהודים. הוא נאלץ להלחם ולעבוד קשה כדי לשמור על ארץ חיים כיהודי כשר ושומר מצוות. בחרצוניתו בנה מקוה מדהימה, ובמסירות נפש תפעל אותו עבור כל היהודים הבודדים שפוזורים היו בסביבה הגויית למדי.

שמונה ילדים נולדו לו, והוא חנך אותם במסירות והקרבנה עצומה.

באחד הימים יצא בנו הקטן אל חצר הבית. היו אלו כמה רגעים בהם אף אחד לא השגיח עליו. הילדון השתובב בחצר בעליונות, כשולפתע, מבלי משים נפל לבור המקוה. כשמצאו אותו הוא כבר לא היה בין החיים.

האב השבור מאן להתנחם על אוכדן בנו. האשמה הציפה את לבו ולא הניחה לנפשו מרגוע. הוא בכה את בנו היקר שנפטר בדמי ימיו, ובקש מהקדוש-ברוך-הוא שישלח לו רמז על מה ולמה קרהו האסון הנורא.

ואז, לילה אחד הוא הולם חלום. ובחלום: אדם בעל צורה, זקנו יורד על פי מדותיו. "דע לך!" - אמר האיש הקדור לאב השכול - "אני הוא אחד מבצעי התוספות. באחד ממסעות הצלב נהרגתי על ידי הפורעים, וגופי לא זכה לטהרה לפני הקבורה." « המשך בעמוד ג »

רץ למשנה

ואם ישתדל לדעת ששה סדרי משנה על פה מה טוב ומה נעים חלקו, שעיקר המשנה לדעת אותה על פה.

(ראשית חכמה - שער הקדושה פ"ז אות צ"ח)

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

ברכה בת יפת ותמר
(למשפחת גובארי) ע"ה

גלב"ע כח חשון תשע"ד

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
שלמה בן משה וסלחה ז"ל
גלב"ע כח חשון

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6.

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות ותרומות להצלחה לע"ג יקירך התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 292

מסכת מכשירין ה' י - מסכת זבים א, ד

א. להלכה! המערה משקין טהורים למשקים טמאים, באיזה אופן טמא?

1. מחם לחם | 2. מצונן לצונן.
3. מצונן לחם | 4. מחם לצונן.

ב. באיזה מקרה הרי זה בכי יותן?

1. המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה, וירד עליהם טל | 2. המעלה פירותיו לגג וחישב שירד עליהם טל, וירד עליהם טל.
3. קטן שהעלן לגג וחישב שירד עליהם טל, וירד עליהם טל | 4. כל התשובות נכונות.

ג. מהו דין ביצים של מוכרי משקה?

1. לעולם בחזקת טומאה | 2. לעולם בחזקת טהרה.
3. בחזקת טומאה, אבל אם היו מוכרים עמהם פירות יבשים - טהורות | 4. בחזקת טהרה, אבל אם לא היו מוכרים עמהם פירות יבשים - טמאות.

ד. מה מהבאים אינו נחשב משקה להכשיר?

1. דבש תמרים | 2. דבש דבורים.
3. דמעות העין | 4. מי האף.

ה. להלכה! האם מוהל מכשיר?

1. לא | 2. כן, ובלבד שיש בו שיורי שמן.
 3. כן, אפילו אין בו שמן | 4. רק אם רובו שמן.
- ו. באיזה אופן מטמאים חלב אשה וחלב בהמה, לדעת ר' עקיבא?

1. חלב אשה - רק לרצון. חלב בהמה - בין לרצון ובין שלא לרצון | 2. הפוך מ-1.
3. בין חלב אשה בין חלב בהמה - רק לרצון.
4. בין חלב אשה בין חלב בהמה - לרצון ושלא לרצון.

ז. מהו דין: (א) חולב לרפואה, (ב) מקיז לרפואה?

1. חולב לרפואה - החלב מקבל טומאה. מקיז לרפואה - אין הדם מקבל טומאה | 2. הפוך מ-1.
3. גם חלב וגם דם - מקבלים טומאה.
4. גם חלב וגם דם - אינם מקבלים טומאה.

ח. לפי בית הלל, הרואה ראייה אחת של זוב, מה דינו ומה דין הראייה?

1. האדם - אינו עושה משכב ומושב [כבעל קרין]. הראייה - מטמאה במגע אבל לא במשא [כקרין].
2. האדם - אינו עושה משכב ומושב [כבעל קרין]. הראייה - מטמאה במגע ובמשא [כזוב].
3. האדם - עושה משכב ומושב [כזוב]. הראייה - מטמאה במגע אבל לא במשא [כקרין].
4. האדם - עושה משכב ומושב [כזוב]. הראייה - מטמאה במגע ובמשא [כזוב].

ט. להלכה! באיזה אופן ראיית קרי סותרת שבעה נקיים של זב?

1. בכל יום מהשבעה נקיים שרואה, סותר את הכל | 2. בכל יום של שבעה נקיים שרואה, אינו סותר אלא יומו בלבד.
3. אם רואה ביום שני - סותר את הכל. אם רואה בשאר הימים - אינו סותר אלא יומו בלבד.
4. אם רואה ביום שני או ביום שלישי - סותר את הכל. אם רואה בשאר הימים - אינו סותר אלא יומו בלבד.

י. באיזה אופן ראיית זוב סותרת שבעה נקיים של זב?

1. בכל יום מהשבעה נקיים שרואה, סותר את הכל | 2. בכל יום של שבעה נקיים שרואה, אינו סותר אלא יומו בלבד | 3. אם רואה ביום שני - סותר את הכל. אם רואה בשאר הימים - אינו סותר אלא יומו בלבד | 4. אם רואה ביום שני או ביום שלישי - סותר את הכל. אם רואה בשאר הימים - אינו סותר אלא יומו בלבד.

לחטאת. מהערב שמש ביום השביעי עד הבאת קרבנותיו ביום השמיני הוא נקרא מחוסר כיפורים, והוא טהור אף לענין תרומה, אבל עדיין אסור באכילת קדשים, וגם מטמא במגע.

טומאת זב וחבריו

זב הוא אב הטומאה ומטמא במגע, במשא, בהיסט, ב'עליונו של זב', ועושה משכב ומושב. מעיינות של זב הם גם אב הטומאה. מעיינות הם רוק, מי רגלים וזוב [אף בראייה ראשונה]. זבה, נדה ויולדת מטמאות זב לכל דבר, ונקראים 'זב וחבריו'.

מגע - טומאת מגע של זב היא כמו שאר טומאות מגע, שאם מקום אחד בגופו של הזב נוגע במקום אחד של דבר הראוי לקבל טומאה, כולו נטמא.

משא - טומאת משא בכל התורה [כגון במת ונבילה וכדומה] היא אדם טהור הנושא את הטמא, ולדעת הר"ש היינו שהטהור **מיזי** את הטמא, וכן גם בזב, אדם טהור שהיזי זב, נטמא, ותוספות (שבת פ"ב ב' ד"ה באבן) כתבו שאין טומאת משא אלא אם כן כובדו של הטמא מורגש על הטהור שנושאו. והנה נתחדש בזב דין 'אבן מסמא', ורוב הראשונים סוברים שדין אבן מסמא נתחדש לא רק בטומאת משכב אלא גם בטומאת משא, ותוספות (שם) כתבו שהחידוש של אבן מסמא בטומאת משא של זב הוא שאף אם אין כובדו של הזב מורגש על הטהור הנושא, מכל מקום נטמא, אמנם הר"ש (כלים פ"א מ"ג ריש דף ה' א') ביאר החידוש של אבן מסמא בטומאת משא של זב שאף אם הטהור רק נושא את הזב ואינו מזיזו, מכל מקום נטמא, [אבל אם אין כובדו של הזב מורגש עליו, סובר הר"ש (זבים פ"ה מ"ד) שאינו נטמא אף בטומאת משא של זב]. הרמב"ם (הל' טומאת מת פ"א ה"ו) סובר שמשא בכל התורה היא נושא את הטמא בלבד, אע"פ שאינו מזיזו ואע"פ שאין כובדו של הטמא מורגש על הנושא, ולפי זה אין חידוש בטומאת משא של זב יותר מטומאת משא בכל התורה, ובאמת דעת הרמב"ם (עי' כסף משנה הל' מטמאי משכב ומושב פ"א ה"ו) שדין אבן מסמא לא נאמר כלל לענין טומאת משא של זב, אלא רק לענין משכב הזב בלבד.

טומאה בחיבורין - זב וחבריו, וכן מעיינותיהם, מטמאים בין במגע ובין במשא לטמא אדם לטמא בגדים, שאם אדם נוגע בהם או נושאם, בשעת המגע או המשא דינו כאב הטומאה לענין שהוא מטמא כל כלי [מלבד כלי חרס] שהוא נוגע בו, וכן כל בגד שהוא לבוש בו, לעשותם ראשון לטומאה, ונקרא 'טומאה בחיבורין'. אחרי שפירש מהזב דינו כראשון לטומאה, כדין כל דבר שנטמא מאב שנעשה ראשון, ומטמא אוכלים ומשקים בלבד. כלי נטמא רק על ידי מגע ולא על ידי משא, וגם אין טומאה בחיבורין בכלי שנוגע בזב.

היסט - טומאת היסט היא חידוש בזב וחבריו בלבד, שזב הנושא **או** מזיז את הטהור, מטמאו, שבכל התורה רק טהור הנושא את הטמא נטמא - 'טומאת משא' - ולא טמא הנושא את הטהור, ואמרדו בשבת (פ"ג ב') 'כל הטמאות המסיטות טהורות, חוץ מהיסטו של זב, שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה'.

דין משכב הזב ודין עליונו של זב יתבארו בעזה"י בעלונים הבאים.

פרפראות הפרשה

וַיֹּצֵא הָעֶבֶד כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרַבְּקָה (כד, נג)

וצריך להבין: בשלמא כלי כסף תכשיטים ומגדנות, מוכן שלקח אתו אליעזר לצורך נתינת מתנות. אבל מדוע לקח עמו בגדים? וכי ידע מי תהיה הכלה שהוא יביא משם ליצחק? והרי בבגדים לא כל הבנות שוות וצריכים מידות מסוימות, ומשמע בפשטות שלקח גם בגדים למשפחתה ולא רק לה.

אלא מתרץ הרה"ק מרן המהרי"ד מבעלזא זי"ע: שאברהם שלח עם אליעזר בגדים צנועים להראות לכלה איזה בגדים הולכים בביתו של אברהם אבינו. והיה - אם אחרי שתראה את הסגנון שבו מתלבשים בביתו של אברהם ותסכים ללבוש כאלו בגדים - רק אז יביאה אליעזר לביתו של אברהם. ודפח"ח.

אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מֵה הוּא (כג, טו)

מפרש רש"י: בין שני אוהבים כמונו מה הוא - חשובה לכלום.

ושאל הרה"צ האמרי חיים מויז'ניץ זצוק"ל: וכי מאימתי אברהם ועפרון היו אוהבים זה את זה?

ותירץ באופן נפלא: שכוונת רש"י היא שעפרון אמר לאברהם כך, הרי שנינו אוהבים, אולם כל אחד מאיתנו אוהב דבר אחר, אני אוהב כסף עד כדי כך שארבע מאות שקל כסף לא נחשב בעיני לכלום, ואילו אתה אוהב מצוות ומוכן לפזר ממון רב כדי לקיימן עד שגם בעיניך ארבע מאות שקל כסף אינם חשובים, ונמצא ששנינו אינם מייחסים כל חשיבות לארבע מאות שקל כסף!

בענין לקחת אוכל מאולם שמחות ללא רשות בעל השמחה

דעת הרמ"א והמג"א בסימן קס"ט

מבואר בשו"ע סימן קס"ט ס"א כל דבר שמביאין לפני האדם שיש לו ריח והאדם תאב לו, צריך ליתן ממנו לשמש מיד [דדבר שיש לו ריח מזיק לאדם כשאוכלין בפניו והוא תאב לו ואין נותנין לו מיד אבל דבר שאין לו ריח יכול לאכול תחלה ואח"כ יתן לשמש כדלקמן בסימן ק"ע ס"ג] ולא יתן לו כל זמן שהכוס ביד השמש [דשמא מתוך שהוא טרוד בלקיחת הפרוסה ישפך הכוס מקפיד בעה"ב ומתוך כעסו ישפך הכוס מידו ויהיה קלקלה בסעודה] וכתב ע"ז הרמ"א ודוקא לשמש, אבל לאחר שבסעודה מותר ליתן בכי האי גונא, וכתב ע"ז מגן אברהם בשם הרבינו יונה בברכות [סו"פ אלו דברים] דזה משום שאין בעל

הבית מקפיד אם אורח אחד נותן לחבירו מאחר שזימן כולם, עכ"ל, ודייק מזה המג"א דמשמע דלאחר שלא זימן אסור ליתן.

מחלוקת הרמ"א והט"ז באבן העזר סי' כ"ח

אמנם עיין ברמ"א אבן העזר סימן כ"ח סעיף י"ז שכתב וז"ל: אורח שיושב אצל בעה"ב, ונוטל חלקו וקידש בו, הוי מקודשת.

ומקור דבריו בשלטי הגיבורים קדושין דף כב: מדפי הרי"ף וז"ל: לשון ריא"ז - נראה בעיני דבעל הבית המזמן אורחים לשולחנו ולקח אחד מהם וקדש בהם את האשה מקודשת שאין בעה"ב מקפיד עליהם אם יעשו כל חפציהם במנותיהם כמבואר בקונטרס הראיות, עכ"ל.

והט"ז שם חולק על הרמ"א וז"ל: תמוה לי מאד האי פסקא דהא איתא בפ' כל הבשר דף צ"ד אין האורחים רשאים ליתן ממה שלפניהם לבנו ולבתו של בעה"ב אלא אם כן נטלו רשות מבעה"ב, וכן פסק באו"ח סי' ק"ע סעיף י"ט, ואם כן כ"ש שלא ליתן לאחרים שלא ברשות בעה"ב ואמאי יוכל לקדש בזה, ועל כן נראה דאין כאן קידושין ודאי אלא ספק כן נראה לי ברור.

דעת הבית שמואל והגר"א

והבית שמואל שם תירץ קושית הט"ז דהרי בחולין שם מבואר שחכמים תיקנו

כן מפני מעשה שהיה באדם אחד שזימן ג' אורחים בשני בצורת ולא היה לו להניח לפניהם אלא כשלש ביצים בא בנו של בעה"ב נטל אחד מהן חלקו ונתן לו וכן שני וכן שלישי בא אביו של תינוק מצאו שמחזיק אחד בפיו ושתיים בידו חבטו בקרקע ומת כיון שראתה אמו עלתה לגג ונפלה ומתה אף הוא עלה לגג ונפל ומת ע"ש. ולפי"ז י"ל שדוקא לבנו של בעה"ב אסור לו לתת משום שהבעה"ב יחשוב שהוא לקח אותו לבדו אבל רשאי לקדש בו אשה וכן ליתן זה לזה, וצ"ע שכן מבואר בב"ח, וכן מבואר מדברי הגר"א שם שכתב שהראיה של הריא"ז הוא מהגמ' בחולין דדוקא לבנו אסור ליתן עי"ש.

ישוב דברי הט"ז

אבל המגיה על הט"ז יישב דברי הט"ז וז"ל: ואיני יודע מה עלתה על דעתו דודאי אם על בנו מקפיד כל שכן על אחר דהיינו לקדש בו אשה, ובב"ח לא כתב רק ליתן זה לזה רשאים דאינו מקפיד כיון שזימן אותם וכן כתב הב"י בסי' קס"ט בשם ר"י בפ' אלו דברים אבל מי שלא זימן בודאי אין רשאי ליתן לו דמקפיד דהוא כ"ש מבנו שהוא מקפיד. וזה ממש כדברי המג"א שהבאנו לעיל שכתב שלאחר שלא זימן אסור ליתן.

אופן שמותר לקחת

וראה בשו"ת שבט הלוי חלק ד' סימן רכ"ה וז"ל: יש מקומות כמו באמריקה שמה שנשאר מן הסעודה אפילו עופות ומנות שלמות זורקים לאשפה לאבוד ובין כך וכך על הבעה"ב המזמין לשלם הנ"ל, - אף על פי שהזריקה לאשפה בכזה איסור דאורייתא דבל תשחית דהא אפי' בשירי כוס מבואר באו"ח סו"ס ק"ע דאיכא משום ב"ת ומכ"ש ככה"ג מ"מ כיון דכך נוהגים אלו האנשים ואין המנות עומדים אלא לאבוד שוב אין מקפיד עליהם, - אבל מעיקר הדין ובמקום שמקפידין עליהם איסור גמור לקחת מהם, אמנם עיין בשו"ת קב ונקי סי' ס' בשם הגרי"ש אלישיב שהחמיר שאסור לקחת כל עוד לא זרקוהו לאשפה.

« המשך מעמוד א' »

משפך, נשלחתי לעולם לתקן זאת, ונתגלגלתי בגופו של בנה הקטן. קצת משפך למקוה, יצאה נשמתו בטוהרה, וזכיתי להגיע לשלמותי!"

זה הספור שהתפשט והתפרסם בשדרות העם היהודי לפני כ-20 שנה.

ונשאל מרן ראש ה"שיבה הגראי"ל שטיינמן זיע"א אם לדעתו הספור אמין.

השיב: "איני יודע. אבל אין ספק שהקדוש-ברוך הוא עשה את כל זה למטרה מסוימת..."

כי כל אדם נשלח לבצע מטלה, ואין מטלה נוגעת בהברתה!

לדגמא: שני בחורים בשיבה. האחד ראשו אטום, והשני בעל כשרון ומהיר תפיסה.

מתמרמר הבחור חלש הכשרון: למה? מדוע אני נבראתי כושל, והוא, הבחור ההוא, נברא כשרוני ומצליח?

טעות בידו. כי יתכן שמה שהספיק הבחור המכשיר, איננו אפילו עשירית לפי מה שמסגל, ובשמים יתבע על כך שלא השיג את המטרה לשמה נועד ונשלח. ולעמיתו, מה שהוא, דל הכשרון הספיק, זהו די והותר לפי תפקידו בעולם, וכך בדייק, עם ההספק הצנוע שלו, זה בדייק רצון השם יתברך ממנו. כי הוא התאמץ והשקיע למעלה מפחותיו, והשני עוד רחוק מסף היכלת שלו.

א גוטן שבת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 14
מסימן קסח סעיף ב
עד סימן קעט סעיף ו
יופיע בעז"ה בגליון 594

לחיות כהלכה

ראוי לכל איש מישראל לדעת חלק או"ח ואחריו חלק יו"ד להבין ולהורות בביתו ונכללים בו תילי תילים מצות חובת הגוף, והנה בדורותינו זה חלק המובחר והטוב, חלק אורח חיים כמו כן הוא, ומוטל על כל איש ישראל לדעת לפחות כלליו ורוב פרטיו והרי זה לימוד המובחר ששנו חז"ל הלומד ע"מ לעשות ולקיים.
(שו"ת חות יאיר סי' קכ"ד)

ודרך חיים תוכחות מוסר

שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו:
(משלי ח, לג)

הקדים המוסר כטעם כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו ואל תפרעו יתפרש לבלתי יהפוך הסדר אלא שילמוד המוסר ואחר כך החכמה ויתפרש לבל יהפוך או יבטל או יפסיק המוסר:
(אבן עזרא שם)

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

משקין המכשירין

"שבעה משקין הן, הטל, והמים, והיין, והשמן, והחלב, ודבש דבורים". (פרק ו' משנה ד')

נאמר בפסוק (ויקרא יא, לד) "מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכך משקה אשר ישקה בכל כלי יטמא". מפסוק זה משמע לכאורה שרק מים מכשירים, אך חז"ל דורשים את הפסוק כך: אין לי אלא מים, מנין לרבות היין והשמן והחלב והדבש והדם והטל, תלמוד לומר "וכך משקה אשר ישקה". ואי כל משקה, יכול מי תותים מי רמונים ושאר כל מי פרות, תלמוד לומר "מים", מה מים מיוחדים שאין להם שם לוי.

חלב אשה מטמא ונחלקו רבי עקיבא ונחמ"ם, לדעת נחמ"ם, חמור חלב אשה מחלב בהמה, שחלב בהמה אינו מטמא אלא לרצון, כלומר הנחלב בכונה ולא אם נטף מדדיה, מה שאין כן חלב אשה שהוא מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון, ולדעת רבי עקיבא, גם חלב בהמה מטמא ברצון ושלא ברצון.

זעת אדם, וכן לחה סרוחה [מגילה] היוצאת מן הפצע, וכן דם היוצא עם הצואה או עם המגלה, אינם מכשירים.

לדעת הרמב"ם, רק שבעת המשקים ותולדותיהם מקבליים טמאה. יש חולקים וסוברים שגם משקים אחרים מקבליים טמאה, אלא ששבעת המשקים רק הם מכשירים לקבל טמאה.

אף היין והשמן והחלב והדבש והדם והטל שאין להם שם לוי, יצאו מי תותים מי רמונים ושאר כל מי פרות שיש להם שם לוי. (מובא ברבנו עובדיה מפרטנורא).

וכבר הבאנו בפרשת בראשית את הפסוקים שמהם לומדים ששבעת המשקים הללו נקראים "משקה".

שבעת המשקים הללו יש להם "תולדות" שגם הם מכשירים: תולדות המים הם, היוצאין מן העין [דמעות], מן האזן, מן החטם, מן הפה [רק], ומי רגלים.

וכן יש תולדות לדם ולחלב.

החלב המדבר הוא חלב בהמה, אמנם גם

מבחן

במשנה לילדים / 592

מסכת מכשירין פרק ה משנה י - מסכת זבים פרק א משנה ד

1. לדעת רבי מאיר, האם מחל הזיתים דינו כשמן להכשיר?

1. אם יש עמו שמן - המחל כשמן, ואם לאו - אינו כשמן.
2. אף שיש עמו שמן - אינו מכשיר.
3. אף שאין עמו שמן - מכשיר כשמן.

2. דם הקזה לרפואה, האם מכשיר?

1. כן | 2. לא | 3. מחלקת.

3. חלב הבהמה, האם מטמא שלא לרצון?

1. כן | 2. לא | 3. מחלקת.

בפה מלא נמלל, בתם למוד מסכת מכשירין, בזכות חקי התורה ודיניה - אנו מאשרים ועשירים, אלקינו מלבנו, חסדיה אותנו לא עוזבים, המשה נא עלינו את השפע גם במסכת זבים.

4. הרואה קרי ביום הרביעי לספירת זובו, מה דינו?

1. סתר שלשה ימים שלפניו.
2. לא סתר אלא יומו.
3. מחלקת.

5. ראה אחת היום ושתיים למחר, מה דינו?

1. הרי זה זב גמור [- וחייב בקרבן כזב בעל שלש ראיות].
2. דינו כזב בעל שתי ראיות, שטמא במשכב ומושב, וצריך ביאת מים חיים, ופטור מן הקרבן.
3. דינו כבעל ראיה אחת.

בהצלחה!

א. המערה מכיל חם טהור לכלי חם טמא, וכחו של תחתון יפה משל עליון, האם העליון נטמא?

1. טהור | 2. טמא.
3. מחלקת.

ב. השוקל ענבים בכף מאזנים, האם היין שבפך מכשיר לקבל טמאה?

1. טמא.
2. טהור, עד שייערה לתוך הכלי.
3. אף עם ערה לתוך הכלי - טהור.

ג. החילקה, הטרגיס והטסגי, האם טמאים והיכן טמאים?

1. טמאים בכל מקום.
2. של בית השוקים - טמאים.
3. אף בבית השוקים - טהורים.

ד. אלו ביצים הם בחזקת טמאה?

1. כל הביצים.
2. של מוכרי משקה, ואף אם היו מוכרים עמהם פרות יבשים.
3. של מוכרי משקה שאין מוכרים פרות יבשים.

ה. דבש דבורים ודבש צרעים, האם הם משבעה משקים שמכשירים לטמאה?

1. דבש דבורים - משבעה משקים, דבש צרעים - טהור.
2. שניהם טמאים.
3. שניהם טהורים.

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: שתי לחמניות שדבוקות יחד, האם יפרידו, ומהיכן יבצע? [שו"ע קס"ח ג].

תשובה על שאלת השבוע

שאלה: עשה צרכיו באמצע הסעודה כשנוטל ידיו האם חוזר ומברך על נטילת ידים?

תשובה: כתב השו"ע מי שעומד בסעודה ונוצר שנגע בשוק וירד וכדו' צריך לחזור ולטול ידיו, ויברך על נטילת ידים, וכתב על זה המשנה ברורה שהמהרש"ל חולק על זה וס"ל דאין צריך לברך מחמת נגיעתו באמצע סעודה בזה ואפילו בעשה צרכיו באמצע סעודתו גם כן ס"ל דאין צריך לברך אא"כ הלך והפליג באמצע סעודתו. והנה יש הרבה דעות באחרונים אם יש לנהג למעשה כמותו ועין בבה"ל שהקריע דבעשה צרכיו או שנגע במקום מטונף ממש או שהלך והפליג צריך נטילת ידים בברכה אבל אם נגע במקום המכסה סתם או שהשתין אף ששפשף צריך נטילת ידים פדיון אבל לא יברך ע"ש. ובשו"ע הרב סובר דבכל גוני לא יברך.

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית חג הסוכות

מבחן בהלכה מס' 12 - א. 2 ב. 3 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 3 ז. 1 ח. 1 ט. 2 י. 3	מבחן לילדים מס' 586 - א. 2 ב. 2 ג. 1 ד. 1 ה. 1 ו. 3 ז. 2 ח. 2 ט. 1 י. 3	מבחן שבועי מס' 286 - א. 2 ב. 1 ג. 3 ד. 3 ה. 1 ו. 4 ז. 1 ח. 2 ט. 3 י. 3
--	--	---

